

Dönem : 1  
Toplantı : 3

# CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 412

**Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta ve yüksek dereceli okullar öğretmenlerinin haftalık ders saatleri ile ek ders ücretleri hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları  
(M. Meclisi 1/525; C. Senatosu 1/381)**

(Not : M. Meclisi Sıra Sayısı : 515)

*Millet Meclisi*  
*Genel Sekreterliği*  
*Kanunlar Müdürlüğü*  
*Sayı : 6520 - 38392*

1 . 2 . 1964

## CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 3 . 2 . 1964 tarihli ve 46 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek ve orta dereceli okullar öğretmenlerinin haftalık ders saatleri ile ek ders ücretleri hakkındaki kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

Millet Meclisi Başkanı  
*Fuad Sirmen*

---

*Not : Bu tasarı 27 . 8 . 1963 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 22, 31 . 1 . 1964 ve 3 . 2 . 1964 tarihli 38, 45 ve 46 ncı birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 515)*

## Millî Eğitim Komisyonl raporu

*C. Senatosu*  
*Millî Eğitim Komisyonu*  
*Esas No : 1/381*  
*Karar No : 33*

8 . 2 . 1964

## Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 3 . 2 . 1964 tarihli 46 ncı Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek ve orta dereceli okullar öğretmenlerinin haftalık ders saatleri ile ek ders ücretleri hakkında kanun tasarısı, ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakleriyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

Tasarı gerekçesinde tafsilen izahı yapılan hususlar ve gerekse Hükümet temsilcilerinin verdikleri tamamlayıcı bilgilerden sonra Komisyonumuzca da benimsenmiş ve Millet Meclisi Genel Kurulun-

ca kabul edilen metnin aynen kabulüne havalesi gereğince Bütçe ve Plân Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan İzmir <i>C. Okurer</i>	Sözcü Tabii Üye Söz hakkım mahfuzdur <i>M. Özgüneş</i> Cumhurbaşkanınca S.Ü. <i>E. Çağa</i>	Kâtip Afyon Karahisar Söz hakkım mahfuzdur <i>R. Hancıoğlu</i> Ağrı Söz hakkım mahfuzdur <i>V. Yardımcı</i> Edirne Söz hakkım mahfuz <i>T. Banguoğlu</i> İzmir Söz hakkım mahfuzdur <i>İ. Birand</i>
Tabii Üye Söz hakkım mahfuzdur <i>S. Karaman</i> Çanakkale <i>H. Sarıkaya</i>	Denizli <i>M. E. Durul</i>	Trabzon Söz hakkım mahfuzdur <i>Y. Demirdağ</i>
Elâzığ 3 neü maddeye ait muhalefet şerhi eklidir <i>R. Giray</i> İzmir <i>Ö. L. Bozcalı</i>	İstanbul <i>Ö. Şahingiray</i>	
	Kastamonu <i>M. Çamlıca</i>	

### Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu*  
*Bütçe ve Plân Komisyonu*  
*Esas No. : 1/381*  
*Karar No. : 22*

27 . 2 . 1964

### Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 3 . 2 . 1964 tarihli 38, 45 ve 46 nci birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilen «Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek ve orta dereceli okullar öğretmenlerinin haftalık ders saatleri ile ek ders ücretleri hakkında kanun tasarısı» Millî Eğitim Bakanının iştirakleriyle tetkik ve müzakere edildi :

Tasarı gereğince ve temsilcilerin verdiği tamamlayıcı bilgiler Komisyonumuzca da uygun mütalâa edildiğinden bahis konusu kanun tasarısı Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen şekli ile aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine öncelik ve ivedilikle arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Cumhurbaşkanınca S. Ü. <i>S. Kurutluoğlu</i>	Bu raporda sözcü Siirt <i>L. Aykut</i>	Burdur <i>H. Otan</i>	Kayseri Söz hakkım mahfuzdur. <i>H. Dikeçliçil</i>
Van <i>F. Işık</i>	Konya <i>A. Onar</i>	Konya <i>M. Dinekli</i>	Ordu <i>Ş. Köksal</i>
	Denizli <i>C. Akyar</i>	Tunceli Söz hakkım mahfuzdur. <i>M. Ali Demir</i>	

**Muhalefet şerhi**

Kanun tasarısmın liselerde 15, ortaokullarda 18 mecburi ders saati kabul eden hükmüne mesnedolan fikir ve iddia,

1. Hizmetin bünyesi,

2. Hizmetlinin meslekî formasyonu olmak üzere iki noktada toplanmaktadır.

Birinci esasa göre ortaokullarda derslerin daha kolay, lisede ise daha zor olduğu, ikinci iddiada ise lise öğretmenlerinin daha yüksek tahsil görmüş olmaları dolayısıyla lisans sahibi oldukları esasına dayanmaktadır. Mevzuu bu suretle ele alınca kanunun mesnetleri arasında tam bir tezat vücut bulmaktadır.

Zira, ortaokullarda ders verme daha kolay, yani daha az müktesebat ve emekle tedris yapılması mümkün ise bu takdirde ücretin, dersin kalite ve mahiyetine göre verilmesi istendiği belirtilmektedir. Hâkim fikir bu olunca ortaokullarda ve liselerde okutulan derslerden meselâ matematik ve fizikle tarım ve ticaret dersleri arasında da böyle bir tefrik yapmak ve daha güç olan derse daha fazla ücret vermek icabedeceği tabiidir. İki devre öğretmenleri arasında üç saatlik bir ders farkı gözetilmesine mesnet olan meslekî formasyon ve lisans keyfiyetine gelince, lise öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerine nazaran daha yüksek bir tahsil görmüş olmaları ileri sürülmek suretiyle ücretin derse değil şahsın formasyonuna ve menşesine göre verilmesi esasına istinadetmektedir ki, bu husus birinci iddiada belirtilen ve hizmetin bünyesiyle ilgili gösterilen esasla tezathı bulunmaktadır. Netice olarak ya dersin mahiyetine veya öğretmenin menşesine göre ücret vermek lâzımgeldiği noktasından hareket edilme zarureti karşısında ortaokul ve lisede ek dersler için aynı miktar ücretin kabul edilmiş olması ve birinci iddianın aksine olarak ortaokullarda ders verme keyfiyetinin, birçok bakımlardan, liselere nazaran daha da güçlük arz etmesi itibarıyla 15 ve 18 olarak tesbit olunan saatler arasındaki üç saat farkın kaldırılması ve bu suretle orta tedrisat öğretmenleri arasında yaratılan ve devam ettirilen ikiliğin de bertaraf edilmesine imkân vereceği kanaatiyle 3 ncü maddenin kabul edilmiş olan şekline muhalifim.

Elâzığ  
Rasim Giray

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

*Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek ve orta dereceli okullar öğretmenlerinin haftalık ders saatleri ile ek ders ücretleri hakkında kanun tasarısı*

**MADDE 1. — A)** Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek okullar öğretmenleri maaşları karşılığı olarak haftada oniki saat ders okutmakla yükümlüdürler.

Bu öğretmenlere, okullarında veya dengi okullarda ihtisasları içinde haftada altı saate kadar ücretle mecburi ek ders verilebilir. Bu mecburiyet dışında muvafakat ettikleri takdirde kendilerine okullarında, dengi veya orta dereceli resmî ve özel okullarda altı saate kadar daha ücretle ek ders verilebilir.

B) Yüksek dereceli meslek ve teknik okulları atelye öğretmenleri maaşları karşılığı olarak haftada onaltı saat atelye ve meslek dersi okutmakla yükümlüdürler.

Bunlara, haftada onaltı saate kadar ücretle mecburi ek atelye, meslek dersi ve ekzersiz verilebilir.

C) Yüksek dereceli okullar asistanları ilgili ders öğretmeninin muvafakati ve bölüm öğretmenlerinin kararı ile haftada altı saate kadar ders okutabilirler. Bunlara, hiçbir okulda ücretli ek ders verilemez. Ancak yönetmeliklerinde saptanmış bulunan ödevlerine karşılık kendilerine aylıklarından başka her ay ikiyüz lira verilir.

Bilimsel özerkliği olan ve özel kanunla kurulan yüksek öğretim kurumları öğretim üyeleri ve yardımcıları hakkındaki hükümler saklıdır.

**MADDE 2. —** Lise derecesinde bir öğrenim üzerine en az bir yıllık, beş yıllık meslek okulu öğrenimi üzerine en az iki yıllık bir meslek öğrenimi veren öğretim kurumları ve kursları öğretmenleri hakkında birinci madde hükümleri uygulanır.

**MADDE 3. — A)** Orta dereceli okulların ikinci devre genel bilgi ve meslek dersleri öğretmenleri maaşları karşılığında ve ihtisasları içinde haftada (15) birinci devre genel bilgi ve meslek dersleri öğretmenleri de maaşları karşılığında ve ihtisasları içinde (18) saat ders okutmakla yükümlüdürler.

Bu öğretmenlere okullarında veya dengi okullarda ihtisasları içinde haftada (6) saate kadar ücretle mecburi ek ders verebilir. Bu mecburiyet dışında muvafakatleri ile okullarında, resmî ve özel dengi okullarda ikinci devre öğretmenlerine dokuz, birinci devre öğretmenlerine altı saate kadar daha ihtisasları içinde ücretle ek ders ve ekzersiz çalışmaları verilebilir.

Birinci devre öğretmenlerinden olup da okuttukları derslerin tamamı veya çoğu ikinci devreden verilenlerin ders sayılarının tesbitinde ikinci devre öğretmenleri gibi işlem yapılır.

B) Orta dereceli meslekî ve teknik öğretim okulları atelye ve tatbikat öğretmenleri ile akşam sanat okulları atelye öğretmenleri, okullarında veya diğer dengi meslekî ve teknik okul ve kurslarında maaşlarına karşılık haftada (20) saat atelye ve meslek dersi okutmakla yükümlüdürler.

Bu öğretmenlere ayrıca haftada (20) saate kadar mecburî, (4) saat de ihtiyari olarak ücretle ek atelye, meslek dersi ve ekzersiz verilebilir.

Köy, ilçe ve bölge kursları öğretmenleri haftada (28) saat atelye dersi okutmakla yükümlü tutulurlar.

Bunlara ayrıca haftada (16) saate kadar ücretle ek atelye dersi verilebilir.

**MADDE 4. —** Devlet konservatuvarları yüksek devre ders öğretmenleri maaşları karşılığı haftada sekiz, yardımcı ders öğretmenleri haftada on, orta devre esas ders öğretmenleri haftada on, yardımcı ders öğretmenleri haftada oniki saat ders okutmakla yükümlüdürler.

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN KABUL  
ETTİĞİ METİN

*Millî Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek ve orta dereceli okullar öğretmenlerinin haftalık ders saatleri ile ek ders ücretleri hakkında kanun tasarı*

**MADDE 1.** — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 2.** — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 3.** — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 4.** — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONUNUN  
KABUL ETTİĞİ METİN

*Millî Eğitim Bakanlığına bağlı orta ve yüksek dereceli okullar öğretmenlerinin haftalık ders saatleri ile ek ders ücretleri hakkında kanun tasarı*

**MADDE 1.** — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 2.** — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 3.** — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 4.** — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

Bunlardan, yüksek devre öğretmenlerine, okullarında veya dengi okullarda ihtisasları içinde altı, orta devre öğretmenlerine dokuz saate kadar ücretle mecburi ek ders, ayrıca muvafakat ettikleri takdirde konservatuvarda veya dengi resmî ve özel okullarda altı saate kadar da ücretle ek ders verilebilir.

Konservatuvar genel bilgi dersleri öğretmenleri hakkında tâyin edildikleri devreye göre birinci ve üçüncü maddeler hükümleri uygulanır.

**MADDE 5.** — Yüksek ve orta dereceli okullar öğretmenlerine okullarında veya dengi okullarda maaşları karşılığı okutacakları ders saatini dolduracak kadar ders bulunmadığı takdirde daha az ders verilmesi caizdir. Şu kadarki, Millî Eğitim Bakanlığı mecburi ders saatlerinden daha az miktarda ders saati verilen öğretmenlerin mütebaki ders saatlerini münasip göreceği diğer dengi okullarda ihtisasları içindeki derslerle tamamlar.

Orta dereceli okul öğretmenlerinden kendilerine ücretle mecburi ders verilemeyen veya kısmen verilebilenlerden ihtiyaç halinde ikinci devre öğretmenlerine haftada (15), birinci devre öğretmenlerine haftada (12) saate kadar muvafakatleri ile ihtisasları dışında ücretle ek ders verilebilir.

**MADDE 6.** — Yüksek okullarda (yüksek devresi bulunan konservatuvallar dahil) müdürlük, müdür başyardımcılığı, müdür yardımcılığı yapan öğretmenler haftada dört saate kadar ders okutmakla yükümlüdürler. Bunlara, ihtisasları içinde haftada sekiz saate kadar ücretle ders verilebilir.

Orta dereceli okullarda müdürlük, müdür başyardımcılığı, eğitim şefliği, müdür yardımcılığı yapan öğretmenler haftada altı saate kadar ders okutmakla yükümlüdürler. Bunlara, ihtisasları içinde veya muvafakat ettikleri takdirde ihtisasları dışında haftada oniki saate kadar ücretle ek ders ve ekzersiz verilebilir.

**MADDE 7.** — Öğretmenler için bu kanunla tesbit olunan âzami ders ve ekzersiz çalışmalarını miktarı ek görev veya başka bakanlık ve kurumlar emrinde öğretmenlikler alınması şeklinde dahi olsa hiçbir suretle aşılamaz.

**MADDE 8.** — Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her dereceli okullara meslekten öğretmen bulunmaması halinde:

a) Yüksek dereceli okullara üniversite ve yüksek okul mezunları ile dengi yabancı üniversite ve yüksek okul mezunları,

b) Orta dereceli okullara orta öğretim öğretmenliği şartlarını taşıyanlarla ilkökul öğretmenliği yapanlar ve ev işleri dersî için de meslekî ve teknik öğretim kurslarında öğretmenlik yapmakta olanlar,

Geçici olarak ücretle öğretmen atanabilirler.

Bunlardan, resmî bir görevi bulunanlara haftada sekiz, resmî görevi bulunmayanlardan yüksek öğretim kurumlarına atanarlara oniki, orta dereceli kurumlara atanarlara yirmidört saate kadar ders verilebilir.

**MADDE 9.** — Öğretmenlerin yukardaki maddelere göre kabulüne mecbur oldukları görevlerin her hangi birinden çekinmeleri esas vazifelerinden istifa etmiş sayılmalarını gerektirir.

Öğretmenlikte veya Millî Eğitim hizmetlerinde yirmibeş yılı tamamlayanlara muvafakat ettikleri takdirde ek ders verilemez.

**MADDE 10.** — Yüksek okullarda ikinci maddede belirtilen okul ve kurslarda ek ders okutacak öğretmenlere her ders saati için gündüz onbeş, akşam yirmi, mühendis yetiştiren teknik okullarda her ders saati için gündüz yirmi, akşam yirmibeş, orta dereceli okullarla mesleki eğitim merkezleri ve çeşitli kurslarda her ders saati için gündüz on, akşam onbeş lira ücret ödenir.

**MADDE 5.** — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 5.** — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 6.** — Millet Meclisince kabul edilen 6 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 6.** — Millet Meclisince kabul edilen 6 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 7.** — Millet Meclisince kabul edilen 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 7.** — Millet Meclisince kabul edilen 7 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 8.** — Millet Meclisince kabul edilen 8 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 8.** — Millet Meclisince kabul edilen 8 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 9.** — Millet Meclisince kabul edilen 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 9.** — Millet Meclisince kabul edilen 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 10.** — Millet Meclisince kabul edilen 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 10.** — Millet Meclisince kabul edilen 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

(Akşam öğretimi saat 17 den sonra başlıyan öğretimdir. Cumartesi günü saat 14 den sonra ve Pazar günü yapılan öğretim de akşam öğretimi hükmündedir.)

Devlet konservatuvarları yüksek devre esas ders öğretmenliğine atananlar hakkında, okutukları dersler hangi devrede olursa olsun, yüksek okul öğretmenleriyle ilgili ücret hükümleri uygulanır.

Millî Eğitim elemanlarının yetiştirilme ve geliştirilmesiyle ilgili olarak açılacak her çeşit kurslarda görev alacak öğretmenlere her ders saati için yirmi lira ücret verilir.

Meslekten öğretmen bulunmaması halinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullara geçici olarak atanan öğretmenlere her ders saati için yüksek okullarla ikinci maddede belirtilen okul ve kurslarda gündüz onbeş, mühendis yetiştiren teknik okullarda gündüz yirmi, akşam yirmibeş, orta dereceli okullarla meslekî eğitim merkezleri ve çeşitli kurslarda sekiz lira ücret ödenir.

Meslekî ve teknik okul ve eğitim kurumlarındaki atelye ve şube şeflerine maaşlarından ve ek ders ücretlerinden başka ayda (75-150) lira arasında şeflik ücreti verilir.

**MADDE 11.** — Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda Millî Güvenlik bilgisi dersi öğretmenliğine, Genelkurmay Başkanlığınca yapılan yönetmelik esaslarına göre atanacak subaylara bu okullarda okutacakları her ders saatleri için on lira ücret verilir. Bunlar hakkında 7 . 5 . 1947 tarih ve 5044 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrası hükümleri uygulanmaz.

**MADDE 12.** — Millî Eğitim Bakanlığı lüzum gördükçe yabancı uyruğunda bulunanları kadrosundan ayıracağı maaş karşılığında ücretle öğretmen olarak çalıştırabilir.

**MADDE 13.** — Ücretli öğretmenlikler ve yabancı uyruklu öğretmenlere ödenecek maaş karşılığı ücretler kazanılmış hak sayılmaz.

**MADDE 14.** — Bu kanuna göre ödenecek ücretler hakkında 4178 sayılı Kanunun 1 nci maddesi uygulanmaz.

**MADDE 15.** — 1702 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi (bütün ek ve tadilleriyle), 3007 sayılı Kanunun 6 ncü maddesi ve aynı Kanunun 6836 sayılı Kanunla değişik 7 ve 8 nci maddeleri, 4274 sayılı Kanunun 46 ncü maddesinin 6234 sayılı Kanunla değişik birinci fıkrası, 3829 sayılı Kanunun 14 ncü maddesi ve 7143 sayılı Kanun hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu kanundaki ders saatleri ve ücretleri ile şube şeflikleri ücretlerine müteakik hükümler Tarım Bakanlığına bağlı her derecedeki okul öğretmenleri hakkında da tatbik olunur .

**MADDE 16.** — Bu kanunun ders sayıları ile ilişkin hükümleri yayımı tarihinden, Akşam okulları hakkındaki hükümleri yayımını takibeden aybaşından itibaren, Diğer ücretlerle ilgili hükümleri 1 . 3 . 1964 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

**MADDE 17.** — Bu kanunun hükümlerini Maliye ve Millî Eğitim Bakanları yürütür.



**MADDE 11.** — Millet Meclisince kabul edilen 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 12.** — Millet Meclisince kabul edilen 12 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 13.** — Millet Meclisince kabul edilen 13 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 14.** — Millet Meclisince kabul edilen 14 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 15.** — Millet Meclisince kabul edilen 15 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 16.** — Millet Meclisince kabul edilen 16 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 17.** — Millet Meclisince kabul edilen 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 11.** — Millet Meclisince kabul edilen 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 12.** — Millet Meclisince kabul edilen 12 nci madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 13.** — Millet Meclisince kabul edilen 13 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 14.** — Millet Meclisince kabul edilen 14 ncü madde **aynen** kabul edilmiştir.

**MADDE 15.** — Millet Meclisince kabul edilen 15 nci madde **aynen** kabul edilmiştir.

**MADDE 16.** — Millet Meclisince kabul edilen 16 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 17.** — Millet Meclisince kabul edilen 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.